

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády návrh zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona bol vypracovaný ako iniciatívny materiál.

Súčasná práva úprava v § 27b ods. 1 zákona o sudcoch a prísediach umožňuje, aby členom hodnotiacej komisie bol aj sudca, ktorý sa vzdal funkcie sudcu alebo ktorému zanikla funkcia sudcu z dôvodu dosiahnutia veku 67 rokov. Opomína sa však kategória sudcov, ktorí boli odvolaní z funkcie sudcu z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov, ktorí môžu byť rovnako prínosní pre fungovanie hodnotiacich komisií, ktorých činnosť je potrebné zabezpečiť pre riadne fungovanie súdov, či už pri obsadzovaní voľných miest sudcov, v disciplinárnom konaní alebo pri pravidelnom hodnotení sudcov. Z dôvodovej správy k vládnomu návrhu zákona o reforme súdnictva je zrejmé, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť stav, kedy sa na účely kreovania hodnotiacich komisií mienili využiť aj kapacity sudcov, ktorí boli odvolaní z funkcie z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov. Návrhom zákona sa tak napĺňa zámer v čo najširšej miere využiť kapacity emeritných sudcov v rámci hodnotiacich komisií.

Okrem toho, z platnej úpravy nie je jednoznačne zrejmé akým spôsobom a na akom súde má byť ukotvený člen hodnotiacej komisie, ktorému zanikla funkcia sudcu, čo vytvára nepriaznivú situáciu pre tých emeritných sudcov, ktorí boli zvolení do hodnotiacich komisií. Preto sa navrhuje túto otázku upraviť výslovným spôsobom.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, vplyv na podnikateľské prostredie, sociálny vplyv, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, vplyvy na životné prostredie a ani vplyv na služby pre občana.

Návrh zákona je na rokovanie vlády predkladaný v režime § 27 ods. 1 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a preto nebol predmetom pripomienkového konania.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

Do spoločných ustanovení sa dopĺňa v súčasnosti absentujúca právna úprava ukotvenia člena hodnotiacej komisie, ktorým je osoba, ktorej zanikla funkcia sudcu, v systéme súdnictva. Existujúci právna stavy vyvoláva otázky postavenie tejto osoby, a to v komparácii so sudcom, ktorý sa na účely výkonu funkcie člena hodnotiacej komisie (znovu)ujíma výkonu funkcie sudcu podľa § 24 ods. 9 platného znenia zákona. V súčasnosti je sporné, či takýto člen hodnotiacej komisie musí mať vytvorené voľné miesto sudcu na súde, kto je jeho osobným úradom, aká odmena mu prináleží za výkon funkcie člena hodnotiacej komisie a pod. Vzhľadom na to, že odpovede na uvedené otázky nie je možné vo všetkých prípadoch úspešne a nespochybniteľne odvodiť z existujúcej právnej úpravy, navrhuje sa tieto otázky vyriešiť výslovným spôsobom a umožniť tak nerušenú činnosť hodnotiacich komisií.

Voľba emeritného sudcu, ktorému zanikla funkcia sudcu, za člena hodnotiacej komisie sa podmieňuje existenciou voľného miesta sudcu, a to spravidla na tom súde, na ktorom tento sudcu vykonával funkciu sudcu naposledy, t.j. v čase zániku funkcie sudcu. Pri určovaní voľného miesta sudcu cieľom je, aby právna úprava bola pružná. Jej fixovanie na súd, na ktorom sa naposledy vykonávala funkcia sudcu môže byť z hľadiska praktického uplatňovania problematická. Berúc do úvahy napríklad novú súdnu mapu, tak súd, na ktorom sa naposledy vykonávala funkcia sudcu už nemusí existovať. Preto sa volí riešenie, ktoré nevyhnutne neviaže určenie voľného miesta na súd, na ktorom emeritný sudca naposledy vykonával funkciu sudcu, aj keď je toto riešenie preferované (preto použitie slovo „spravidla“). Toto voľné miesto sudcu je určené pre emeritného sudcu, ale nie je preto, aby vykonával funkciu sudcu, ale preto, aby vykonával funkciu člena hodnotiacej komisie. V tejto súvislosti treba mať na pamäti, že ide o osobu, ktorej zanikla funkcia sudcu, preto nie je namieste, aby sa táto osoba (znovu)ujímala výkonu funkcie sudcu, tak ako je tomu v prípade sudcu, ktorý má prerušený výkon funkcie sudcu a ktorý je zvolený za člena hodnotiacej komisie (porovnaj § 24 ods. 9). Preto sa vytvára právna konštrukcia umiestnenia emeritného sudcu na voľné miesto sudcu, ale na účely výkonu funkcie člena hodnotiacej komisie. Na tento účel sa používa dikcia „voľné miesto sudcu určené pre výkon funkcie člena hodnotiacej komisie“. Člen hodnotiacej komisie, ktorému zanikla funkcia sudcu, nebude vykonávať funkciu sudcu (k tomu porovnaj § 27b ods. 3 zákona o sudcoch a prísediach). Táto konštatácia je prirodzená, pretože ide o osobu, ktorá nie je už sudcom, a preto nemôže vykonávať funkciu sudcu.

V druhej vete sa normuje status člena hodnotiacej komisie, ktorým je osoba, ktorej zanikla funkcia sudcu. Taktiež sa výslovne rieši otázka plynúca so skutočnosťou, že sudca, ktorému zanikla funkcia sudcu, poberá príplatok za výkon funkcie sudcu podľa § 95 zákona o sudcoch a prísediach. Vzhľadom na to, že z titulu členstva v hodnotiacej komisii mu má byť vyplácaný plat sudcu, je logické, aby mu na čas výkonu funkcie sudcu nebol vyplácaný príplatok za výkon funkcie sudcu. Zánikom funkcie člena hodnotiacej komisie sa mu tento príplatok začne vyplácať opätovne. Okrem toho sa ustanovuje, aby sa na tohto člena hodnotiacej komisie primerane vzťahovala štvrtá a šiesta hlava druhej časti zákona, ktoré upravujú niektoré podmienky pre výkon funkcie sudcu (napríklad pracovná cesta, pracovný čas a pod.) a prekážky vo výkone funkcie

sudcu (napríklad platene a neplatné voľno, ospravedlnená neprítomnosť a pod.). Poslednou otázkou, ktorú rieši dopĺňaná právna úprava je vyriešenie osobného úradu člena hodnotiacej komisie, ktorým bude ten súd, na ktorom člen hodnotiacej komisie vykonáva svoju funkciu na voľnom mieste sudcu na to určenom.

K bodu 2

Navrhované doplnenie prechodného ustanovenia umožňuje, aby členmi hodnotiacich komisií mohli byť aj sudcovia, ktorí boli odvolaní z funkcie sudcu z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov. Vzhľadom na to, že inštitút odvolania sudcu z funkcie z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov už nie je od 1. januára 2021 súčasťou právneho poriadku, resp. bolo zrušený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, navrhuje sa právnou normu koncipovať ako ustanovenie prechodného charakteru.

Dôležitým momentom právnej úpravy je aj tá skutočnosť, že zákon výslovne rozlišuje dôvody zániku funkcie sudcu, ktoré sa berú do úvahy pri riešení otázky, či sudca sa môže alebo nemôže stať členom hodnotiacej komisie. Funkcia sudcu zaniká z rôznych dôvodov. Nie všetky však majú charakter, ktorý nediskvalifikoval bývalého sudcu z možnosti výkonu funkcie člena hodnotiacej komisie. Preto zákon neumožňuje zvoliť do funkcie člena hodnotiacej komisie sudcu, ktorému zanikla funkcia odvolaním z dôvodu právoplatného odsúdenia pre úmyselný trestný čin, z dôvodu zbavenia funkcie v disciplinárnom konaní a pod.

Berúc do úvahy § 27b ods. 1 a § 151zg sa členom hodnotiacej komisie môže stať len sudca, ktorý sa vzdal funkcie sudcu (čl. 146 ods. 1 ústavy), ktorému funkcia zanikla dosiahnutím veku 67 rokov (čl. 146 ods. 2 ústavy), alebo ktorému zanikla funkcia sudcu odvolaním z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov [čl. 147 ods. 2 písm. b) ústavy v znení účinnom do 31. decembra 2020].

K Čl. II

Dátum účinnosti návrhu zákona sa z dôvody potreby jeho čo najskoršej účinnosti navrhuje dňom jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.